

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus Sodalitatis: Hoc Est: Christianarum Institutionum Libri quinque

Coster, Franciscus

Antverpiæ, 1587

6 De cæremonijs & effectibus Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46553)

DE CERIMONIIS ET EFFECTIBUS Sacramenti Pœnitentiæ.

IN hoc mūdo Christus Domin⁹ cūm ageret, præbuit se aliquando Iudicē, aliquando Medicū, & piū Curatorem, non solum corporum, sed etiam animarum. Iudicis officium exercuit, quando paralytico dixit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* & de peccatrice: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Præterea, quando de templo eiciebat vendentes & ementes: quando dirum vtz, hoc est æternam damnationem comminabatur Scribis & Pharisæis: quādo in cruce paradisum promittebat latroni, &c. Medicum se ostendit in curatione tot morborum, & consolatione tot animarum: *Venite (ait) ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, &c.* Qualē autē se Dominus exhibuit nobis, tales voluit esse vicarios suos, nempe Apostolos & discipulos, eorumq. successores Episcopos & Presbyteros; quibus potestatem dedit remittendi peccata, & ligandi atque soluedi. Quia nostris Sacerdotibus (inquit D. Chrysostomus) non corporis leprā, sed animæ sordes, non dico purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est. Et iterum: Pater omnifariam potestatem dedit Filio. Cæterum video ipsam eandem omnifariam potestatem, à Dei Filio illis traditam. Hos, inquam, tanta potestate præposuit Christus Ecclesiæ suæ, vt simul & Iudicis & Medici officio fungerentur.

Matth. 9.

Luc. 7.

Ioan. 2.

Matt. 21.

Luc. 11.

Mat. 23.

Luc. 23.

Matt. 11.

Ioan. 20.

Mat. 18.

Lib. 3. de
Sacerdotio.

tur. Iudicis, in delictis inquirendis & discutiendis, in pœna imponenda, in proferenda & danda absolutionis sententia: Medici, in consulendo, in monedo, in remediis dandis, aliisq. præstandis, quibus peccata in posterum præcaueri possint. Iuxta hoc duplex officium, ordinata & instituta sunt huius Sacramenti ceremoniæ; maximè tamen ad officium iudicis, quod est hoc loco potissimum & præstantissimum.

Primò itaq. pœnitens sese in terram proster nit ad pedes sacerdotis (quod etiam Apostolorum tēporibus fieri solitum, docet B. Dionysius Areopagita:) 1, vt se reum ostendat mortis æternæ, veniamq. petat: 2, ad declarandum, in hoc potissimum Sacramento, magnam humilitatem summè necessariam esse.

*Epist. 6.
ad Demophil.*

Secundò, manus seruat complicatas, & oculos demissos, tū ob easdem causas, tū vt indicetur, animum hic adesse debere collectum, non vagum, sed cum Deo vnitum, tanquā in præsentia Christi. Digni simul coniuncti & eleuati, declarant collectū esse per consciētiam examen peccatorum omniū fasciculū, oris confessione sacerdoti offerendum, vt in rogū Dominicæ crucis proiciatur, & igne passionis Christi comburatur. Tunditur etiam pectus initio confessionis, quando dicitur, Mea culpa, mea maxima culpa: ad significandum, 1. internum cordis dolorem de peccatis conceptum, & detestationem præteritorum malorū: 2. promptum animū, ad peccata cōmissa, iuxta arbitrium Sacerdotis punienda.

Ter-

Hom. 10. in Matt. Tertiò, Pœnitens accusator est sui, peccata omnia sua clarè & integrè proferens ore: tum quia in iudicio non profertur à Iudice sententia, nisi prius reo accusato; neq. remittitur accusato delictum, nisi cōfessus malum, veniam precetur: tū quia Medicus curare vulnera nescit, quæ ignorat, vt post patentia criminum vulnera (ait D. Chrystostomus) pœnitentia interueniente curentur, & ad sacra mysteria redire mereantur.

His igitur pœnitentis cerimoniis, non solum indicantur tres partes pœnitentiæ, contritio, confessio, & satisfactio, quæ ad perfectum Sacramētum in pœnitente requiruntur; sed aliæ item conditiones, quibus peccata ipsa sunt recensenda: nempe integritas, ne quicquam sciēter reticeatur: puritas ab omni mendacio, & simulatione: & humilitas, cum interna reuerentia in conspectu Dei. Atque ista de pœnitente.

Orat. ad Imp. At verò Sacerdos, 1. sedet tanquam Iudex pro tribunali: quia habemus & nos, inquit D. Gregorius Naziāzenus, tribunalia. Si quidem iudicis est sedere, ad indicandam iudicij constantiam.

Luc. 11. 2. Pro autoritate sua de peccatis inquit, & singula examinat, tanquam habens à Christo clauē scientiæ, qua omnia inuestigare potest, significans tum Iudicis, tum Medici officium. Nā & Iudex inquit, vt sciat quid puniendum sit, quid remittendū, quo modo sententia temperanda; & Medicus, vt morbo cognito

gnito, facilius remedia adhibeat. Partes autem tam rei, quam infirmi sunt: purè, candidè, verè & apertè ad interrogata respondere.

3. Proferès absolutionis sententiã, manum imponit capiti pœnitētis, ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, qua peccatores per manus impositionem absolui solent & reconciliari. Hac enim cerimonia significatur: 1, peccatorè qui hæctenus fuit obligatus seruituti peccati, nunc manu miti, & libertati restitui: 2, quòd corpori Christi, tanquam viuum membrum inferatur: 3, quòd per aduentū & delapsam Spiritus sancti hæc remissio conferatur, qui re ipsa per dona sua, animã hominis attingit, & mutat, toriusq. hominis protectionē suscipit: Iuxta id quod scriptum est: *Qui habitat in adiuto - Psal. 90. no Altissimi, in protectione Dei celi commorabitur.*

Non difficile erit ex prædictis colligere, huius Sacramenti effectus; qui sunt duplices: priores quidè ex vi Sacramenti, seu potestate clauium: posteriores verò, ex ipsa pœnitentiæ actione. Et quod ad priores attinet, cõstat hoc pœnitentiæ Sacramentū à Christo esse institutū, vt Christiani, qui per peccatū in Dei offensam incurrissent, remediū haberent, quod denuo in gratiam cum Deo redirent: hoc est quod Tertullianus ait, vt lapsis esset secunda post naufragium tabula. *Libro de pœnitentis.*

Ac proinde primus præcipuusq. effectus est remissio peccatorum omniū, quæ post Baptismi sacramentum committi possunt, non solum leuiū & venialiū, sed etiã grauissimorum
 X
 atque

atque mortalium, quæ, quanta, qualia cunque, aut quotcunque ea sint: quæ simul omnia hoc sacramento delentur & condonantur.

Secundus, est restitutio eorum bonorum, quibus per peccatum privati eramus. Siquidem peccatum mortale priuat hominem: 1, vita animæ, id est gratia Dei, per quã erat non solum amicus, sed etiã filius Dei, vt iã neq. filius sit, neq. amicus: 2, omnibus donis Spiritus sancti: 3, omnibus virtutibus: 4, omnibus bonis operibus, quæ in statu gratiæ præstiterat, iuxta illud Prophetæ: *Cum recesserit iustus à iustitia sua, omnes iustitiæ eius oblivioni tradentur.* 5, Vita æterna, quæ ipsi clauditur. Hæc omnia per sacramentum pœnitentiæ restituntur. Nã 1, redditur gratia Dei, & iustitia interna, per quam reconciliatus & ornatus, vivat & efficiatur de novo filius Dei. 2, restituntur omnia Spiritus sancti dona, vt rursus incipiat capere, gustare, & cum suavitate spirituali considerare celestia, Deiq. motionibus cooperari. 3, redeunt omnes virtutes, vt cum delectatione possint rectè operari. 4, opera bona ante peccatum facta, & per peccatum mortificata, reuiuiscunt. 5, Restituitur ius ad vitam æternam & hæreditatem Dei.

Tertius, est depulsio malorũ, quæ per peccatum inuecta sunt. Multa sanè mala adducit peccatum: 1, obligationẽ pœnæ pro accepta contra diuinã voluntatem delectatione. 2, Seruitutem, qua miserè à diabolo ita captiuus tenetur peccator, vt nõ solum nihil operari possit, quod

quod mercedem in vita æterna mereatur: (Si *1. Cor. 13*
enim distribuero in cibos pauperum omnes facultates
meas, & si tradidero corpus meum ita ut ardeã, cha-
ritatem autem non habuero, nihil mihi prodest, ait
 Apostolus) sed etiã miseris modis, ad omnem
 ipsius nutum impellitur: sicut idem Apосто-
 lus alibi dicit: A quo captiui tenentur ad ipsius *2. Tim. 2.*
 voluntatem. 3, Inquietudinem & vermẽ con-
 scientiã, continenter rodentẽ, & carnificinam
 internam. 4, Habitus malos & vitiosos, vehe-
 mētissimẽ hominis animũ ad mala inclinãtes.

Hac omnia mala per hoc Sacramẽtum au-
 feruntur: 1, reatus pœnã æternã omnino &
 semper tollitur; sed obligatio ad pœnã tempo-
 ralem tunc planẽ aufertur, quãdo suis omni-
 bus partibus est absolutum pœnitentiã Sacra-
 mentum: hoc est, quãdo pœnitens non solum
 corde doluit, & ore confessus est, sed etiã ope-
 re satisfecit, vel quod operibus externis satis-
 factionis deest, hoc vel magnitudine doloris,
 vel alia ratione compensauit. Sed quia illa est
 Christianorũ tepiditas, vt pauci has tres par-
 tes perfectẽ adhibeant, hinc est quod rarissimẽ
 peccata dimittantur, quin pœna aliqua etiam
 post absolutionem subeunda maneat, quã vel
 hic toleranda erit, vel in purgatoriis ignibus
 post hãc vitã. 2, Restituitur homo pristinã li-
 bertati Christianã, vt non iam ad nutum dæ-
 monis, concupiscentiã & mundi, sed ad vo-
 luntatẽ Dei vitam instituat, operibusq. bonis
 promereri possit vitã æternã. 3, Redit sereni-
 tas, pax & gaudiũ conscientiã, sublati anxie-
 tati-

tatibus, & omnibus tricis, quibus per peccatū implicabatur. 4, Habit⁹ omnes vitiosi tamen non statim, sed paulatim per exercitia bonorum operum extinguantur, nō parum tamen imminuuntur; & non ad peccatū relinquuntur, sed ad exercitium & certamē, ad meritum maioris coronæ & gloriæ.

Posterioris generis effectus ex ipsa quidem actione pœnitentiæ sequuntur: confirmantur tamen & perficiuntur per gratiā Spiritus sancti, quæ virtute Sacramenti infundi solet. *Primò* itaq. vehementer iuvat confessio, ad extirpandum ex animo hominis superbiæ vitium, ex quo peccata cætera, tanquā ex fonte oriuntur, & sine quo peccata nulla committuntur. Cogitur enim homo, ex instituto huius Sacramenti, ad pedes hominis sese abiicere, cœtotū illi suum pandere, nihil peccatorū celare, reprehensionem & pœnitentiā pro ipsius arbitrio admittere, & sententiam tanquam à iudice suscipere. Præterea, dum vitia sua expendit & peccatorum enormitatem ac multitudinē ob oculos ponit, suamq. inspicit malitiam, incipit sibi displicere, & minus altè quàm solebat, de seipso sentire.

Secundò, ex ipsa confessione oritur pudor & erubescencia, quæ vsq. ad eò grata est Deo, ut partem habeat remissionis (ait liber de vera & falsa pœnitentia, B. Augustino adscriptus.) In hoc enim (inquit) quod per seipsum dicit Sacerdoti, & erubescentiā vincit timore offensus, fit venia criminis. Fit enim per confessionem

Cap. 10.

veni-

veniale, quod criminale erat in operatione. Hic etiam pudor facit, vt segnior sit homo ad peccandum, dum cōmittere timet, quod erubescit confiteri.

Tertiò, magna est vtilitas in admōitione Sacerdotis, per quem pœnitens 1, instituitur, vt peccatum agnoscat & discernat: quæ res est non exigui momēti, dum quidam grauia peccata minimi æstimant, alij contrà minoribus, aut his etiam, quæ peccata non sunt, plus æquo torquentur. 2, Remedia discit vitandi peccata. 3, Monetur, vt seriò respiscat, atq. ex animo doleat. Virtus autem Sacramenti gratiam addit & lumē, vt homo percipiat, sapiat, & credat, quæ à Sacerdote dicuntur. 4, Auxiliū accipit ex pij Sacerdotis orationibus, quas pro confitente ad Deū fundit, ex eiusq. dolore & gemitu ac lachrymis, quibus ex animo peccatori cōpatitur. Ita namq. confessarius, ad exemplū Christi, & B. Pauli, affectus esse debet, & sese infirmis accōmodare, ad eis condolendum, eosq. dolore ac lachrymis suis, ad verum dolorem extitandos: sicut B. Ambrosium fecisse, quando pœnitentium peccata in confessione excipiebat, auctor est B. Paulinus Episcopus Nolanus, in eius vita. Et quia tam multa pendent à Sacerdote, cui confiteris, circumspice diligentius, (ait B. Basilius) cui debes confiteri peccatū tuum: proba prius Medicum, cui debes causam languoris exponere; qui sciat infirmari cū infirmante, flere cum flente: qui condolendū & cōpatiendū nouerit

*Ioan. 11.
2. Cor. 13*

*Ho. 2. in
Psal. 37.*

disciplinā, vt ita demū siquid ille dixerit, qui se prius & eruditum Medicum ostenderit, & misericordem, si quid consilij dederit, facias & sequaris.

Quartū, confessio peccatorū, ad totius Reipub. redundat vtilitatem. Sicut enim externa constituuntur iudicia & tribunalia, ad continendos homines in officio, conseruandamq. publicā pacē & tranquillitatē metu pœnarū: ita hoc tribunal Sacramēti pœnitentię est institutū à Christo, vt metu diuino sincerē & ex animo iustitia ab omnibus conseruetur, atque colatur, peccata cohibeātur, vnicuiq. quod suū est restituatur, quietē viuatur, superioribus mos geratur, pauperes eleēmosynis iuuentur: quæ multo purius, solius Dei intuitu & metu fiunt, quàm timore humano.

CAPVT VII.

DE CERIMONIIS ET EFFEC-
tibus Extreme vnctionis.

EX TRE M A E V N C T I O N I S Sacramentum ob id à Christo est relictum Ecclesię, vt fideles sicut in ingressu in orbem Sacramento inicianur, & admittuntur: ita in egressu Sacramento iuuetur & dimittatur. Et proinde cerimonie omnes eò referuntur, vt infirmus iuuetur, tum ad morbum facilius tolerandum, tū ad foelicius ex vita migrandū.

Primò itaque, multæ ad Deum funduntur preces pro infirmo, quibus diuinum auxilium imploratur.

Secur-